

N:o 71.

Af herr **P. Pehrsson** i Åkarp, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning i fråga om frånstyckad hemmansdels eller afsöndrad jordlägenhets frigörande från viss intecknad gäld.

Medelst motion vid 1898 års riksdag under n:o 13 och vid 1899 års riksdag under n:o 27 väckte jag förslag om lagstiftning i syfte att bereda egare af frånstyckad hemmensdel eller afsöndrad lägenhet möjlighet att utan inteckningshafvares medgifvande få sin fastighet frigjord från sådan intecknad gäld, för hvilken annan såsom gäldenär svarade. Lagutskottet hemställde båda gångerna i öfverensstämmelse med motionen (utlåtande n:o 59 år 1898 och n:o 9 år 1899) och Andra kammaren godkände jemväl samma hemställan, under det frågan dock föll genom Första Kammarens afstyrkande beslut.

Det erkännande motionen emellertid vunnit, särskildt inom Andra kammaren, der till och med ett större flertal ledamöter i särskild motion (n:o 172) vid sistlidne års riksdag gafvo styrka åt förslaget, och det intresse, hvarmed frågans lösning här och der i landsorten emotses, samt det samband densamma oafvisligen har med nu pågående sträfvanden att underlätta förvärfvandet af »egna hem», ha föranledt mig, att icke ännu låta projektet falla.

Utöfver hvad förut under frågans handläggning inom Riksdagen förekommit och hvartill jag tillåter mig hänvisa, kan icke vara mycket att till-

lägga. Det behjertansvärda i motionens syfte har erkänts äfven af motståndare inom Första Kammaran; men oklarhet beträffande sättet för frågans lösning och en befarad rubbning af fastighetskrediten har varit de stötestenar, som vållat frågans fall. »Dock vore det förmätet», såsom lagutskottets ordförande i sitt anförande inom Första Kammaran framhåller, »våga påstå det någon utväg att tillfredsställande lösa frågan alls icke finnes. Skulle en sådan finnas, är den förvisso af den stora vikt, att ingenting bör underlåtas för att den skall komma till användning, då den vore egnad att underlätta vinnande af ett viktigt mål.»

Om det skulle innebära någon fara för fastighetskrediten att lagstiftningen medgåfve ofrivillig inteckningslossning till oinskränkt omfång i förening med inbetalning af motsvarande del af intecknad skuld, skulle denna fara vara aflägsnad, om sådan inteckningslossning tilläts endast under vissa förutsättningar, t. ex. att stamhemmanets värde efter skedd afstyckning eller afsöndring kunde anses utgöra fullgod säkerhet för stamhemmanets oguldna penninginteckningar. (Servituts- eller nyttjanderättsinteckningar torde för slik lagstiftning kunna lemnas oberörda.)

Från praktisk synpunkt sedt, skulle med en sådan frågans lösning målet till väsentlig del vara vunnet. Ty der afstyckning eller afsöndring från ett hemman sker i större omfattning, är det alltid en ekonomiskt fördelaktig affär för hemmansegaren, som föranleder, att denne i möjligaste mån underlättar tomtförsäljningen och följaktligen vidtager alla till buds stående åtgärder för jordens frigörande från inteckning. Annorlunda ställer sig saken, då det gäller en eller några få afsöndringar. Sällan kan en slik jordförsäljning vara vinstgifvande för stamhemmansegaren, utan får mera betraktas såsom en beredvillighet från hans sida till mindre bemedlades förmån. I sådana fall, som redan äro rätt talrika och som sannolikt år för år komma att ökas, kan man icke tänka sig stamhemmansegaren böjd för att befria de försålda jordlägenheterna från inteckningar, då enligt nuvarande lagstiftning så stora svårigheter dervid möta. Och för lägenhetsegaren sjelf finnes ingen som helst möjlighet.

Mig synes därför, att om en sådan jordlägenhetsegare inför domstol förmådde styrka, att oguldna beloppet af stamhemmanets samtliga penninginteckningar understege $\frac{2}{3}$ delar — eller annan lämplig gräns — af det bevillingstaxerade värde, stamhemmanet efter skedd afsöndring blifvit åsatt, skulle dennes fastighet utan risk för inteckningshafvarne från samma in-teckningar kunna befrias.

Under åberopande i öfrigt af innehållet i ofvannämnda motioner och med stöd af lagutskottets deröfver afgifna utlåtanden, tillåter jag mig föreslå,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t taga under öfvervägande, huruvida, utan skada för fastighetskrediten, egare af frånstyckad hemmansdel eller afsöndrad lägenhet må kunna beredas tillfälle att utan medgifvande af inteckningshafvare få sin fastighet frigjord från inteckningar, som gemensamt besvara denna och den fastighet, från hvilken styckningen eller afsöndringen skett, samt, om så finnes lämpligt, förelägga Riksdagen förslag till lagbestämmelser i sådant syfte.

Stockholm den 27 januari 1900.

Pehr Pehrsson.
Åkarp.